

VERSLAG Programmaraad Bodem

Datum : 12 maart 2009
Tijd : 13.30 – 16.15 uur
Plaats : Utrecht
Kenmerk : SIKB-PR_N_09_35072

Aanwezig :

Laurens Schonewille (Defensie)
Hub Meuffels (VNG)
Reinier Romijn (UvW)
Roel Otten (FeNeLab)
Frank Lame (GTI's)
Sander Dijkstra
Peter Leenders (BOG)
Walter de Koning (SIKB) (vz)
Elmert de Boer (RWS)

Gasten:

Jan Bijker (Bouwend NL)
Dick van Pijkeren (SIKB)
David van den Burg (SIKB)

Actie door

1 Opening, vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Reinier Romijn is namens de Unie van Waterschappen voor het eerst aanwezig. Sander Dijkstra volgt Jody de Brouwer op als vertegenwoordiger namens NEN. Elmert de Boer volgt Wim v Grinsven op vanuit RWS.

2 Mededelingen en verslag

- Nav het verslag:
 - Blz. 1 een overgangstermijn is in een NEN (i.c. NEN 5744) niet aan de orde. Dat speelt wel bij een wettelijke of certificeringsregeling (i.c. protocol 2002)
- Acties:
 - De NEN's 5710 en 5725 zijn definitief gepubliceerd. Is afgerond.
 - NEN 5720 en 5717: het ontwerp is klaar. Reactietijd tot 1 mei 2009. De planning voor het definitief maken, hangt af van reacties.
 - NEN zal de website NEN-bodem met FAQ aanvullen. Suggesties zijn welkom.

3 Innovatie in bodemonderzoek

Het project Eureka is opgestart door NEN en SIKB in opdracht van VROM. Het bestaat uit meerdere onderdelen. Tijdens deze vergadering staan de veldwerktechnieken en het toetsen door het BG centraal. David van den Burg licht het project toe. Aanleiding voor dit onderdeel vormt de constatering dat richtlijn mbt veldonderzoek geen rekening houden met extensieve meettechnieken en dat er voor opdrachtgevers en BG weinig houvast is om de resultaten te vergelijken / toetsen. Na enige discussie komt de Raad tot de mening dat het uitwerken van dergelijke technieken in de BRL 2000 een goede zaak is. In de uitwerking moeten zowel proceseisen als inhoudelijke eisen zijn opgenomen. In de discussie komt aan de orde op welke manier. De toetslijst BG moet de manier van beoordelen door provincies en gemeenten ondersteunen. Belangrijk is dat de beoordeling moet eenvoudig, uniform, reproduceerbaar is / wordt. Creativiteit in onderzoek moet mogelijk zijn / blijven. De focus moet liggen op het NO. Status van de toetslijst: wel verankeren in normbladen, maar geen regelgeving.

In de discussie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Wat is de reikwijdte van extensieve technieken? En wat zijn de ervaringen met die technieken? De lijst die in de Richtlijn Herstel en Beheer is opgenomen, is niet zonder meer bruikbaar. Daar moet een onderverdeling in komen. Dit zal worden opgepakt.
- De NTA zou niet als keurslijf geschreven moeten worden, er moet ruimte voor eigen interpretatie zijn. Sander Dijkstra benadrukt dat dat het geval zal zijn, de NTA gaat veel meer ruimte geven dan de verouderde TNO-protocollen. Dit zal later worden toegelicht.
- Waarom beperkt de uitwerking zich tot waterbodembodem? Dit komt door de beperking die de opdrachtgever, VROM heeft aangebracht. Uitbreiding in alter stadium hoort wel tot de mogelijkheden. Vanuit RWS wordt deze fasering onderschreven, het is gewenst de ontwikkelingen rondom de Waterwet af te wachten.
- Hoe is de certificeerbaarheid van al die verschillende technieken geborgd? Later uitwerken, wel randvoorwaarde. Ook de verificatie van het onderzoeksresultaat met een extensieve techniek door de inzet van conventionele technieken moet wel helder zijn.
- Wat is de planning van het project? Een ontwerp wordt kort na de zomer verwacht.

Conclusie: de aanwezigen onderschrijven het nut van een uitwerking van extensieve veldwerktechnieken. Er zijn wel de nodige vragen die nog uitwerking behoeven. Hierover zal de Programmaraad in later stadium worden geïnformeerd.

4 Grondwaterbemalingen

Tijdens de vorige bijeenkomst van de Programmaraad is gesproken over de problemen die de branche ervaart met tijdelijke grondwaterstandsverlagingen. Bij die gelegenheid is gevraagd om een andere onderbouwing van de probleemstelling. De meegezonden notitie moet hierin voorzien. Dick van Pijkeren (SIKB) en Jan Bijker (Bouwend Nederland) lichten de notitie toe. De notitie is mede gebaseerd op een breed bezochte workshop in januari 2009. De oplossing wordt gezocht in een aanpak van zowel ketengerichtheid als kennisoverdracht en een richtlijn voor grondwaterstandsverlagingen.

Tijdens de vragenronde en discussie komen de volgende aspecten aan de orde:

- Afbakening: het gaat niet over lekkende damwanden → effect hetzelfde, maar ander probleem
- Het publiek belang zit in de diverse problemen als schade aan natuur en gebouwen. Er zijn veel verschillende partijen bij betrokken. De nu lopende taakoverdracht van provincie naar waterschap (Waterwet) is een complicerende factor
- Organisatie van het werk en verzekeraarbaarheid. De lange bouwketen maakt dat wijzigingen in het project vaak niet in (nieuw) bemiddelingsadvies worden verwerkt. Ook adviesbureaus onderkennen het probleem: men erkent onderwaardering is van het werk → risico op slecht werk. Is er ook gesproken over rol verzekeraars? Ja, steeds moeilijker, verzekeraar onzeker, voorval is te verzekeren, niet ingecalculeerd risico. Risicotoedeling in de keten is, naar de mening van de bemalers, onvoldoende. Desgevraagd meent BN dat het werk beter verzekeraar wordt als de risico's beter inzichtelijk en geborgd zijn. Aanwezigen vinden het een belangrijk probleem dat niet duidelijk is waar verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden liggen. Dat verhindert een duidelijke aanpak. BN herkent dat, de contractsvormen spelen een (complicerende) rol. Dit moet in de vervolguitwerking duidelijke aandacht krijgen.
- Inhoudelijke eisen en erkenningsverplichting. Ook hier speelt de wens om de eisen niet zodanig aan te kleden dat kleine bedrijven feitelijk niet meer mee kunnen; de goede partijen moeten worden behouden. Een wettelijke erkenningsverplichting wordt daarom bepleit: opdrachtgevers moet men dwingen om gebruik te maken van erkende bemalingsbedrijven. Anders wordt alleen op prijs gekozen, wat gezien het afbreukrisico en publiek belang niet in alle gevallen een juiste keuze is.
- Organisatie in de keten. Anderzijds wordt benadrukt dat een belangrijk deel van het probleem is de manier waarop het werk georganiseerd is. Een goede 'Informatievoorziening' lost een deel op (een richtlijn moet daar dus goed op inspelen en meerdere partijen betrekken). Maar dit kan niet voldoende zijn:

er is ook een discussie over de wijze waarop de aannemers met elkaar omgaan nodig. Ook moet het werk er op gericht zijn dat de partijen in de keten de richtlijn daadwerkelijk willen gebruiken. De publieke en private opdrachtgevers (Gasunie) en toezichthouders (UvW) kunnen daarbij een positieve rol spelen. Ervaringen tot nu toe van de Gasunie, die veel aandacht heeft voor het probleem, geven echter ook aan dat de opdrachtgever alleen niet voldoende is.

- Rol adviesbureaus. De Raad vindt het merkwaardig dat adviesbureaus kennelijk zo weinig binding hebben met het bemalingsadvies. Dick van Pijkeren benadrukt dat dat komt door de beperkte rol van de adviseur, hij heeft geen zicht op het vervolg en kan dus niet (helpen) bijsturen.
- Kennis. Volgens de opstellers van de notitie raakt kennis te veel verspreid, is er sprake van verwatering van kennis. Het werk boeit niet iedereen. Geologie gaat als interessegebied achteruit. De raad merkt op dat Geologie hier niet alleen in staat, dit geldt ook voor milieuhygiënisch bodemwerk. Gezien de ondergrond drukker wordt behoeft dit meer aandacht. Een initiatief vanuit de BodemBreedAcademie zou een goede zaak zijn.
- Vervolg: op 31 maart wordt het onderwerp toegelicht bij de vergunningverleners en handhavers van de Unie. Er is een vervolg workshop gepland voor aannemers, adviesbureaus en bevoegd gezag in juni. Daarna ook het SIKB-bestuur (mei) om te bezien wat de rol van SIKB zal zijn. De Raad beveelt aan om bij het vervolg ook de VNG (Gert Dekker) te betrekken. Het is ook gewenst om CUR Bouw & Infra te informeren en bij het vervolg te betrekken. De Raad vindt het onderwerp / de aard van het probleem op zich goed passen bij SIKB maar vervolg zaken zullen al snel meer socialisatie vragen dan in de Programmaraad aanwezig is.

Conclusie: de problematiek achter tijdelijke grondwaterstandsverlagingen vraagt niet alleen een richtlijn, maar nadrukkelijk ook aandacht voor 'organisatie en cultuur'. Juiste organisaties bij de aanpak betrekken.

5 Waterschappen en KWALIBO

DE Inspectie Verkeer _ Waterstaat heeft de kennis en uitvoering van de KWALIBO/regeling door waterkwaliteitsbeheerders onderzocht. De conclusie is dat kennisniveau aan de magere kant is en de uitvoering te wensen over laat. De IVW beveelt aan meer (persoonlijke) voorlichting, checklisten en informatie; verhoegn van d prioriteit en aldus meer middelen bij waterkwaliteitsbeheerders; inspecties bij waterkwaliteitsbeheerders; opstellen van procedures en werkinstructies voor gebruik in managementsystemen. De IVW verzoekt de SIKB om reactie.

In de discussie worden de volgende opmerkingen gemaakt:

- het rapport geeft een herkenbaar beeld. Niettemin worden er ook vraagtekens geplaatst bij de kwaliteit van het onderzoek.
- Verklaarbaar is dat het kennisniveau van de KWALIBO/regeling laag was: het moment waarop het onderzoek werd uitgevoerd was ten tijde van de introductie van het besluit Bodemkwaliteit en alle aandacht ging daar naar uit. De waterbodemprotocollen van SIKB zijn later tot stand gekomen dan de landbodemprotocollen. Er was tot medio 2008 geen gerichte info van Bodem, SIKB of V&W over de KWALIBO-regeling bij waterkwaliteitbeheerders. Dat is nu gelukkig anders.
- Kritiek is er op het feit dat de aanbevelingen alleen middelen beschrijven. Wat is het doel, wat moet er (over jaar) bereikt zijn? Als dat niet helder is, is een discussie over inzet van middelen weinig productief. De aanbevelingen zijn ook tamelijk 'zacht' geformuleerd. Ambitie zou moeten zijn om een substantiële verschuiving in de geconstateerde manco 's te bereiken. Uitgangspunt moet een groeitraject zijn, de gewenste verbetering is niet in een korte termijn te bereiken.
- Een echte oplossing kan alleen bereikt worden als meerdere partijen hun inspanningen combineren. Op elkaar aansluitende communicatie (IVW, SIKB, UvW, RWS) naar betrokkenen is gewenst. Die moet gaan over de afhandeling van concrete zaken, herkenbaar voor verschillende functies (adviseur, toezichthouder, ...) zijn. Is dit te bereiken via een communicatieplan? SIKB zal een poging doen om een afstemming via een communicatieschema te maken.

- Het rapport wordt binnenkort ook bij de werkgroep waterbodems van de UvW besproken.

Conclusie: in algemene zin wordt het beeld vanuit het rapport herkend. De aanbevelingen behoeven echter concretisering. Een oplossing is alleen op wat langere termijn te bereiken. SIKB zal IVW berichten. Daarnaast doet een voorzet voor een communicatieschema

6 **Controlerichtlijn**

De casus Bodemstate heeft aanleiding gegeven om te bezien of de sector iets kan doen (preventief) tegen fraude. Dit heeft geleid tot een concept Controlerichtlijn. Die is tijdelijk (1 jaar). Wat vindt de Raad van dit initiatief en van de inhoud?

Reacties:

- Casus Bodemstate. Ongelukkig was dat de informatie over Bodemstate in feite al lang rondging, maar dat onvoldoende bekend was wat je met deze info kon doen. Ook nu is feite de bal gaan rollen op basis van toevalligheden ('verjaardagsfeestje'). Jammer is dat de andere partijen in de branche niet zijn geïnformeerd door de genen die wisten dat er iets niet klopte. Anderzijds wordt benadrukt dat informatie ook onjuist kan zijn en dat zorgvuldig handelen noodzakelijk is. Dit is een taak van de Inspecties VROM en V&W.
- Inhoud van de Controlerichtlijn. Waarom deze aspecten, zijn er geen andere fraude mogelijkheden? Feitelijk is gekozen voor snelle actie op basis van evidente controlemogelijkheden. Behoeft om snel een signaal af te geven. Als blijkt dat er meer aan de hand is, kan gekozen worden voor een uitbreiding van de richtlijn.
- Goed initiatief, echter een evaluatie is op termijn gewenst. Voorkom dat het te lang doorloopt als er geen aanleiding meer toe blijkt te zijn. Breid uit als dat nodig blijkt.
- Verhouding inspectie - certificatie. Had de CI dit kunnen voorkomen? Eigenlijk niet, uitgangspunt is immers toets op kennis en vertrouwen. Ook voor regulier handhaving was dit kennelijk lastig, want het bedrijf functioneerde op deze basis al 13 jaar. Maakt toezicht certificatie overbodig? Nee, dat is niet de gedachte. 'Meer blauw op straat' is geen oplossing voor een (te) lage kwaliteit. Certificatie is een aanvullend middel.

Conclusie: De Raad staat achter de Controlerichtlijn. Evaluatie na een jaar is gewenst.

7 **Rondvraag**

Sander Dijkstra (NEN) meldt dat de introductie van de nieuwe NEN 5744 (grondwaterbemonstering) is uitgesteld. Eerst wordt een praktijkproef uitgevoerd.

De voorzitter sluit de vergadering.

De volgende vergaderdatum is donderdag 18 juni 2009, 13.30 uur in Utrecht

